

טור אה"ע סימן ע"ז: וכתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל על דבר רב אלפס, אפשר לפי שראו הקילקול בבנות ישראל, ואי משהי תריסר ירחי שתא אניטא, תולות עצמן בעכו"ם ויוצאות לתרבות רעה, במלוו השהייה, ונתנו רשות לבעל לגרשה מיד בלא שהייה, אבל לא שיכופוהו לגרשה, שלא להרבות ממזרים בישראל, ומוטב שבנות ישראל הרעות, יוסיפו רעה על רעתן, ואל ירבו ממזרים בישראל, וכו'.

וביאר עוד בתשובה וכתב והסכימו חכמי אשכנז וצרפת, שבטענת מאים עלי, אין לכופ לבעל לגרש, לכן יזהר כל דיין שלא לכופ לגרש בטענת מאים עלי, וכן אין כופין אותה להיות אצלו, ע"כ.

שו"ת הרא"ש כלל מ"ג סימן ו' וח', והובא בב"י סימן ע"ז: אע"פ שרבינו משה ז"ל כתב דכי אמרה מאים עלי, שכופין אותו להוציא, ר"ת ור"י ז"ל חולקין עליו, וכיון דאיכא פלוגתא דרבוותא, למה נכניס ראשנו בין הרים גדולים, ולעשות גט מעושה שלא כדוין, ולהתיר אשת איש, ועוד כי בעונותינו בנות ישראל הן פרוצות בזמן הזה, ואיכא למיחש שמא נתנה עיניה באחר, וכל המעשה בטענה זו, מרבה ממזרים בישראל, וכו'.

על ענין מורדת, אין אדם צריך לימלך, כי בהכרחת נתינת גט, ראיתי לרבותינו חכמי אשכנז וצרפת, מתרחקין עד הקצה האחרון מכל מיני הכרחות כפיית האיש לגרש בעסק מרידת האשה, כי נראה להם דברי רבינו ר"ת ז"ל וראיותיו עיקרים וראוי לסמוך עליהם, ואף אם היו הדברים מוכרעים, צריך אדם להרחיק מספק אשת איש, ומלהרבות ממזרים בישראל, וכו'.

ועוד אני אומר שהגאונים שתקנו תקנה זו, תקנה לפי הדור ההוא, שהיה נראה להם צורך השעה בשביל בנות ישראל, והאידנא נראה הענין להפך, בנות ישראל בדור הזה שחצניות הן, אם תוכל להפקיע את עצמה מתחת בעלה, באמרה לא בעינא ליה, לא הנחת בת לאברהם אבינו יושבת תחת בעלה, ויתנו עיניהם באחר וימרדו בבעליהן, על כן טוב להרחיק הכפייה, ויותר התימה הגדול על הרמב"ם ז"ל, שכתב שאם אמרה מאסתיהו, ואיני יכולה להבעל לו מדעתו, כופין אותו לשעתו לגרשה, לפי שאינה כשבויה, שתבעל לשנוי לה, ומה נתינת טעם לכופ האיש לגרש ולהתיר אשת איש, לא תבעל לו, ותוצרר אלמנות חיות כל ימיה, הלא אינה מצווה על פריה

דעת תורתינו הקדושה

בס"ד

ורביה, וכי בשביל שהיא הולכת אחרי שרירות לבה, ונתנה עיניה באחר, וחפצה בו יותר מבעל נעוריה, נשלים תאותה, ונכוף האישה שהוא אוהב אשת נעוריו, שיגרשנה, חלילה וחם לשום דיון לדון כן, ע"כ.

חתם סופר שו"ת אה"ע סימן קט"ז: ועוד אני אומר דאפי' אי קמי שמי' דהלכה כהרא"ש, מ"מ כיון דאיכא דעת המרדכי דפליג, ואין אתנו יודע להכריע, ממליא אם עבר וגירש ע"י עישוי, הוי א"א דאורי', בודאי ולא מספק, וטעמא אני אומר, שהרי גט מעושה אפי' כדון, ואומר רוצה אני, מ"מ אינינו כשר אלא מטעם דאחז"ל ב"ב מ"ח ע"א, מסתמא ניחא לי' לקיים דברי חכמים שאמרו לכופו להוציא, ועל דרך שהסבי' הרמב"ם ספ"ב מגירושיו, והיינו כשברור גם להמגרש שהעישוי כדון אליבא דכ"ע, א"כ מצוה לשמוע דברי חכמים, אבל הכא יאמר נא המגרש, מאן לימא לן שמצוה לשמוע דברי הרא"ש, דלמא מצוה לשמוע דברי המרדכי, ואם גם מ"ש רוצה אני הי' בהכרח ולא ענה מלבו, ע"כ אין נראה שום ה"א לכי"ף לגרש, ע"כ.

נוב"י תניינא אה"ע סימן צ': מכתבו קבלתי, ועל דבר האישה שנשא שתי נשים, וגירש את השניה, ורוצה להשאר עם הראשונה, והראשונה תובעת גירושין, אחר שבגד בה, ולא היה עמה רק חצי שנה, ושוב נעלם מעיניה שתיים עשרה שנה, ועזב אותה ריקם בלי מזון ומחיה, והוסיף חטא על פשע לעבור חרגמ"ה, ונשא אשה על אשתו, שוב אינה יכולה לדור עם נחש בכפיפה, והבעל טען שמה שנשא אחרת היה ע"פ איש שאמר לו שמתה אשתו והאמין לדבריו, ואמנם זאת נתברר בב"ד שאחר שכבר נודע שאשתו בחיים והתרה בו הרב הישיש אבד"ק בומסלא, לגרש את השניה, אעפ"כ שהיה עם השניה, והבעל אומר חטאתי בזה ולא אוסיף, והנני לשוב לדור עם אשתי הראשונה, ולא אבגוד שוב בה, והאשה אינה רוצה בשו"א להישאר עמו רק תובעת גירושין.

בהא סלקי ובהא נחתי, שחלילה לכוף האש בזה בשוטיין, ולא בנידוי כלל, ואפי' בדברים לומר לו שאם לא יגרש הוא עברייין, ג"כ איני מסכים, כיון שהוא אומר שרוצה לדור עם אשתו, ולהשכיר עצמו ולעשות כל מה שבכחו לזון ולפרנס, ואם אין מי ידו משגת, מי יעביד עובדא נגד דעת ר"י ור"ת, דעני אין כופין אותו, ואמנם הא ודאי שהאשה יכולה לטעון מאים עלי, מחמת בגידתו הזמן הארוך הזה, ואף שלא התרו בו, ולכן אין כופין אותו לגרש, מ"מ היא ג"כ אינה מחוייבת לדור עמו, ע"כ.